

KULTUREN

Kv Kryptan 10 och 11

Södra Sandby, fornlämning 93:1,
Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk förundersökning 2016

KULTURMILJÖRAPPORT 2016:9

GERTIE ERICSSON

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Sammanfattning	2
1. En allmän bakgrund	3
2. De naturgeografiska förutsättningarna.....	4
3. Den aktuella fornlämningssituationen.....	4
4. Tidigare utförda undersökningar i området.....	6
5. Skälen till och målsättningen med förundersökningen	8
6. Metod och genomförande	8
Inför fältarbetet.....	8
Schakt 1.....	9
Schakt 2.....	10
Schakt 3.....	11
Schakt 4.....	11
Schakt 5.....	12
Schakt 6.....	12
Schakt 7.....	13
Schakt 8.....	13
Schakt 9.....	14
Förslag till fortsatta åtgärder	15
Administrativa och tekniska uppgifter	17
Referenser	18
Otryckta källor.....	18
Tryckta källor.....	18
Litteratur.....	18
Bilagor	19

Sammanfattning

Ytan på tomten som kommer att omfattas av nybyggnation är angiven till 7 000 m², på kv Kryptan 10 och 11 i Södra Sandby (lst.dnr: 431-5400-2015). Den arkeologiska förundersökningen som genomfördes år 2016 omfattade nio schakt. Inga detaljerade ritningar för den planerade byggnationen fanns att tillgå inför den arkeologiska förundersökningen, och därför placerades schakten i planeringsstadiet utifrån utbredningen av den historiskt kända bebyggelsen, alltså de tidigare hemmanens läge enligt 1811-12 års karta, och i andra hand efter vilka ytor som var fysiskt tillgängliga. I fält fick planen revideras då flera av ytorna som i planeringsstadiet verkade tillgängliga ej var det, utan var inhägnade eller platsen för en pendlarparkering, men planen följdes i stort sett. Målsättningen var att lägga huvuddelen av undersökningsschakten över lägena för de äldre gårdslägena för att bedöma deras bevaringsgrad och kunskapspotential. Därtill grävdes tre schakt i den nordöstra delen av tomt 10, alltså utanför kända gårdslägen men inom äldre tomtmark. Detta i syfte att se om där fanns spår av bebyggelse eller aktiviteter äldre än de historiskt kända bebyggelselägena.

Resultatet av den arkeologiska förundersökningen visade att det i alla schakt, utom nr 9, fanns förhistoriska och medeltida lämningar. På grund av områdets nästan totala brist på fyndmaterial var datering av de framkomna lämningarna svår och har i stort sett gjorts helt utifrån placering i stratigrafi, samt förekomst av tegel och porslin.

I de centrala schakten framkom bebyggelselämningar, i norr flera stycken grophusen med omgivande stolphål. Söder om grophusen har funnits stolpburen bebyggelse. De har därefter överlagrats av ett medeltida gårdsläge med ett bostadskomplex med tillhörande verkstadslokal och en tvärgående gång utanför.

Bebyggelselämningarna avtar mot öster, väster och söder, och visar lämningar av tidig odling, och hägnssystem. I den sterila sanden fanns spår efter både årder och hägnstolpar. Odlingen verkar ha fortsatt under en stor del av medeltiden. I den östra delen av ytan fanns även en tidig gränsmarkering, med nordsydlig orientering i form av en tomträna. I sen tid har området utsatts för omstruktureringar i flera omgångar, inför olika byggnationer.

Den centrala ytan förordas för arkeologisk undersökning, medan den södra, västra och östra delen förordas för arkeologisk schaktningsövervakning (figur 13). Hur det ser ut under befintliga byggnader, finns det ingen kunskap om i nuläget. Frågeställningsområden för en arkeologisk undersökning bör vara riktade mot bybildning, med teman som etablering och utveckling; toft- och bebyggelsestrukturer; markanvändning och näringar samt materiell kultur.

Figur 1. Södra Sandby bytomt, fornlämning nr 93:1. Aktuell fastighet markerad med rött. © Lantmäteriet: 12014/00714.

1. En allmän bakgrund

En ny detaljplan har tagits fram för kv Kryptan 10 och 11, Södra Sandby. Lunds kommun har ansökt om att få fornlämningsförhållandena inom fastigheten utredda genom en arkeologisk förundersökning. Området är nästan 7000 m² stort. Kulturen har genomfört en arkeologisk förundersökning enligt Länsstyrelsens beslut (lst.dnr: 431-5400-2015). Förundersökningsområdet är beläget inom Södra Sandby bytomt, fornlämning nr 93:1 i Södra Sandby socken, Lunds kommun (figur 1).

2. De naturgeografiska förutsättningarna

Södra Sandby socken utgörs idag av en kuperad fullåkersbygd med visst inslag av fäladsmarker, belägen mellan Romeleåsen i söder och Kävlingeån i norr. Omkring 70 % av sockenytan utgörs av åkermark. Själva kyrkbyn, Sandby, är belägen på övergången mellan lerjordar åt väster och sandjordar åt öster. Den bästa åkerjorden återfinns väster om byn. Igenom byn rinner Sularpsbäcken i nordlig riktning.

3. Den aktuella fornlämningsituationen

Södra Sandby bytomt är avgränsad efter skifteskartor från år 1750 och 1811. Den medeltida bytomten ligger på ömse sidor om Sularpsån och genomkorsas av en landsväg i nordsydlig riktning. I den norra delen av byn ligger kyrkan. Byn är omnämnd i skriftliga källor från mitten av 1200-talet och framöver. I det historiska källmaterialet omnämns bland annat en "beskeden dannemand Eskel af Sandby" i ett dokument från år 1478 (Rep. 2 nr 4293). Samma år agerar Eskel, som troligen var en vanlig bonde, tingsvittne på Torna häradsting. En Sandby mölla finns också omnämnd under det sena 1500-talet och det är sannolikt den vars dämme legat strax norr om aktuell exploateringsyta (DAL).

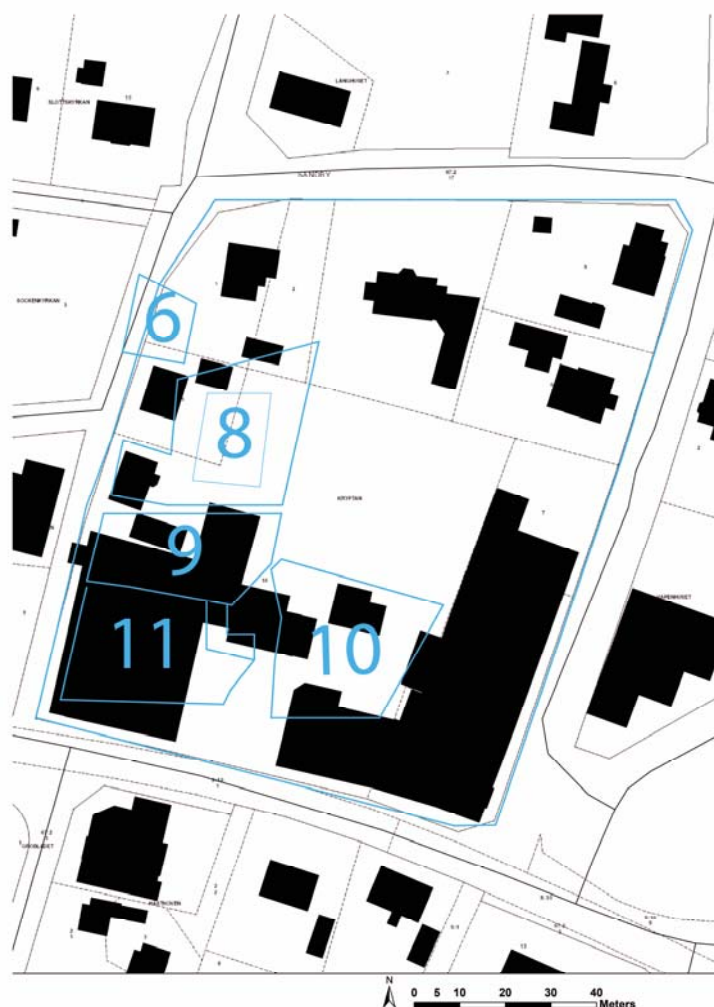
Inom socknen finns ett 100-tal fasta fornlämningar registrerade. Av dessa utgör merparten ospecificerade stenåldersboplatser. Bronsåldern är möjligen representerad genom ett par platser för bortodlade högar samt bevarad förmodad hög. Några boplatser finns inte registrerade. I socknens västra del, inom nuvarande Kungsmarken, återfinns ett större fornlämningskomplex innehållande ett gravfält, stensträngar, röjningsrösen, fossil åkermark och en medeltida borg- eller gårdsanläggning, Glumstorp. Under medeltiden tillhörde borgen ärkebiskopen i Lund (Nordholm 1936; 1938). Inom komplexet har en boplatz som daterats till 700–800-talet undersökts partiellt (Strömberg 1961 s 62f).

Under 1500-talet slogs Södra Sandby socken samman med Flyinge socken, i vilken även Valleberg ingick. Sammanslagningen med Flyinge socken har skett efter 1501 (LÄU VI:3), men före tillkomsten av Lunds stifts landebok omkring 1570 (DAL). Av landeboken framgår också att socknen hade 50 tiondegivare, det högsta antalet bland Torna härads socknar. Vidare så framgår det av landeboken att socknen saknade präst- och klockaregård. Detta förmodligen på grund av att Sandby kyrka redan innan 1570 blivit annexkyrka till Hardeberga kyrka.

Sockenkyrkan i Sandby har tidigare, främst utifrån den bevarade dopfunten och planformen, daterats till omkring 1200 (Tapper 1978 s 28f). Byggnadsarkeologiskt har kyrkan daterats till slutet av 1400-talet eller början av 1500-talet, dock konstaterades att tornet är äldre och en gång varit sekundärt tillfogat ett äldre långhus. Sett tillsammans med dopfunten visar detta att en äldre stenkyrka funnits på samma plats (Anglert 1995 s 77). I ett missiv från år 1593 omtalas att sockenmännen i Sandby börjat bygga sig en sockenkyrka, men av ekonomiska orsaker ännu inte kunnat fullborda kyrkobygget (KB 1593 s 74).

Bebyggelsen i den norra delen av Södra Sandby och västra sidan av Sularpsbäcken kan ha kontinuitet från slutet av vikingatiden. I ett område väster om kyrkogården har påträffats grophus och ett myntdepåfynd från slutet av 900-talet. Mer oklart är när bebyggelsen har etablerats i den södra delen av byn.

Medeltida uppgifter om byns omfattning och bebyggelse är som synes mycket få. I en extra skattemantalsförteckning från 1583 omnämns 21 skattepliktiga enheter i byn (Karlsson 1998). Från slutet av 1600-talet föreligger mer noggranna uppgifter av kameral karaktär om de olika gårdarnas storlek. Såväl år 1765 som år 1865 bestod byn av $9 \frac{3}{8}$ hela hemman/mantal fördelat på $6 \frac{5}{8}$ krono-/skatte-, $2 \frac{1}{2}$ kyrko- och $\frac{1}{4}$ hospitalsgods. År 1765 redovisas därutöver även 34 torp, 9 gatuhus och 1 kvarn. Krono-/skattehemmanen anges som arbetshemman till Flyinge kungsgård, kyrkogodset tillhörde Lunds domkapitel och hospitalsgodset avsåg Lunds hospital (Gillberg 1765 s 141; HGSL 1865).

Figur 2. De historiska lägena för hemmanen nr 6, 8, 9, 10 och 11, efter 1811-12 års karta (Lantmäteriet, Lantmäterimyndighetens arkiv, Södra Sandby socken, akt 15).

Området som omfattas av den planerade förundersökningen (kv. Kryptan 10 och 11) var i början av 1800-talet platsen för hemmanen nr 6, 8, 9, 10 och 11. Enligt

enskifteshandlingarna 1811-12 bestod dessa enheter av både gårdar och arbetshemman. Enheternas skattemässiga bärkraft var i fallande ordning: nr 8 (1/2 mtl), nr 11 (3/8 mtl), nr 9 och 10 (1/8 mtl) och nr 6 (1/16 mtl). De tre senare betecknas som arbetshemman. I byn fanns vid denna tid 27 numrerade hemman. Inga av byns hemman var större än ½ mantal, de flesta var betydligt mindre bärkraftiga. Det betyder att gård nr 8 och 11 i sitt sammanhang ändå får betecknas som stora gårdar.

4. Tidigare utförda undersökningar i området

Trots en omfattande utbyggnad av Södra Sandby från slutet av 1970-talet och framåt har endast ett fåtal arkeologiska observationer gjorts i byn. År 1992 utfördes grävningar över kyrkogården för inkoppling av gas till kyrkan. Arbetena besiktigades av RAÄ UV-Syd som bedömde att ingreppet inte berörde sådana lämningar att särskild dokumentation var nödvändig (lst.dnr: 220-5112-92).

Inför en exploatering 1995 inom fastigheten Jordhumlan 5 utfördes en arkeologisk utredning. Fastigheten är belägen strax utanför gränsen för den medeltida bytomten och inte heller någon annan fornlämning finns registrerad inom den. Utredningen föranleddes av att platsen har en för stenåldersboplatser gynnsam topografi. Ingenting av arkeologiskt intresse framkom i samband med utredningen (Munkenberg 1995).

På fastigheten Församlingshemmet 1 gjordes 1996 en tillbyggnad av församlingshemmet samt en inkoppling av gas. Fastigheten är belägen ca 50 m sydöst om kyrkan. Vid arbetena som stod under antikvarisk kontroll, observerades en kullerstensläggning som troligen utgjorde gårdsplan till den gård som föregått församlingshemmet på platsen. Kullerstensläggningen överlagrade ett 0,40 m tjockt kulturlager med innehåll av tegelrester. I gasledningsschaktet observerades en grop eller kulturlagerrest som innehöll en skärva svartgods (SkHbf).

En schaktningsövervakning genomfördes i samband med nyanläggning av VA-ledningar i Församlingsgatan i Södra Sandby. Det kunde påvisas att platsen, belägen intill gränsen till den historiskt kända byn och dess kyrka, varit bebyggd under vikingatiden. Två grophus påträffades vilka daterades till vikingatid utifrån fynd. Grophusen har troligen ingått i ett gårdskomplex som även innefattat andra byggnadstyper.

År 2000 genomfördes ett trädförnyelseprojekt i Sofielundsparken, kv Rundkyrkan i Södra Sandby. 19 stycken planteringsgropar anlades till djup varierande mellan 0,80 och 1,40 m. I flertalet planteringsgropar framkom kulturpåverkade lager, och ingen nådde ned till steril undergrund. I den västra delen av fastigheten samt i söder mot Ringvägen utgjordes lagerbilden av omrörda svagt kulturpåverkade jordlager. I den nordöstra delen framkom omrörda lager som överlagrades av odlingslager. I övriga planteringsgropar framträdde stratifierade lagerbilder med en förhållandevis tydlig kulturpåverkan. Centralt i den östra delen av ytan framkom ett lergolv som överlagrade ett kulturpåverkat lager. I nordöst framkom slaggklumpar i det övre lagret. I de norra planteringsgroparna kunde

det konstateras att marken periodvis översvämmats, troligast genom den intill löpande Sularbäcken med ett där befintligt mölledämme (Lenntorp 2005).

Vid en schaktningsövervakning i Backgatan, öster om aktuell fastighet, år 2007 grävdes två schakt, och däremellan genomfördes styrd borrhning. I det södra schaktet påträffades inga intakta, medeltida kulturlager utan sandig morän framkom vid ett djup av 0,55 m. Det norra schaktet påträffades äldre matjord och ett vattenavsatt lager vid djup av mellan 0,60-0,85 m (Karlsson 2007).

I december år 2010 genomfördes en geoteknisk undersökning i dåvarande kv Rundkyrkan 1, Södra Sandby. 12 borrhprover togs spritt över fastigheten. Fyra prover för hus 1 och för hus 2, tre prover för parkeringsplatsen och ett prov för miljöhuset. Sammanfattningsvis kan sägas att intakta kulturlager påträffades vid varierande djup i de olika delarna av det planerade nybyggnadsområdet. På ytan för hus 1, i den västra delen av ytan, framkom kulturlager på djup av mellan 1,00 m och 1,60 m med tjocklek av mellan 0,35 m och 1,00 m. Vid hus 2 centralt på ytan, framkom kulturlager på djup av mellan 0,50 m och 1,15 m med omfattning av mellan 0,50 m och 1,65 m. På platsen för miljöhuset i den södra delen av ytan, framkom intakta kulturlager på ett djup av 3,00 m, då det på platsen är anlagt en kulle i sen tid (Ericsson 2012).

Med anledning av att Lunds kommun Fastighets AB planerade att bebygga fastigheten Rundkyrkan 2, Södra Sandby, genomfördes en förundersökning i syfte att kartera fornlämningsituationen och ta fram ett underlag för Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet. Vid förundersökningen påträffades huvudsakligen yngre lämningar i form av odlingslager och utfyllnadsmassor bestående av rivningsmaterial. Sammanlagt grävdes 6 schakt med en total längd av 141 m. Totalt dokumenterades 65 kulturlager, nedgrävningar och fyllningar, samt en brunn. I områdets centrala och sydvästra delar påträffades en svacka uppfylld med rivningsmassor från rivningen av gården som tidigare fanns på platsen. I det nordligaste schaktet påträffades en serie av stenavtryck som avtecknade sig i moränen. I dem fanns varierande fyllningar som visade på en dateringsmässig spridning. Då inga större stenar påträffades i moränen bör stenavtrycken utgöra spår efter en stenkonstruktion, möjligen en byggnad. I samma schakt dokumenterades ett kulturlager som möjligen kan vara av äldre datering. I schaktet på undersökningsområdets östra del påträffades en grundläggning för en vägg tillhörande gården som finns markerad på 1970 års ekonomiska karta. Här påträffades även lämningar efter föregångaren till denna gård samt en brunn, även den äldre än gården (Balic 2011).

5. Skälen till och målsättningen med förundersökningen

Syftet med förundersökningen var att fördjupa kunskapen om fornlämningarna och den hade som mål att klargöra fornlämningarnas innehåll, datering och vetenskapliga potential.

Ambitionsnivån anpassades till behovet av ett fullgott beslutsunderlag för Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet enligt 2 kapitlet kulturmiljölagen (1988:950 – KML).

Resultatet från förundersökningen ska vara ett fullgott planerings- och beslutsunderlag för Länsstyrelsens handläggning enligt 2 kapitlet kulturmiljölagen och ett underlag för Länsstyrelsens förfrågningsunderlag inför en eventuell slutundersökning samt ett underlag för övriga undersökare vid ett eventuellt anbudsförfarande. Mot den bakgrunden är det av största vikt att förundersökningen genomförs och redovisas med kvalitet och på ett professionellt sätt.

Ytorna för detaljplaneändringen är belägna i den sydöstra delen av området för den historiska bytomten och fornlämningen. Förundersökningen är att betrakta som en del i en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad om den medeltida byutvecklingen i allmänhet och i Södra Sandby specifikt.

6. Metod och genomförande

Inför fältarbetet

Ytan på den planerade tomten, kv Kryptan 10 och 11, Södra Sandby, som planeras att omfattas av nybyggnation är omkring 7000 m². Den arkeologiska förundersökningen omfattade nio schakt, enligt figur 3. Placeringen av schakten bestämdes i planeringsstadiet utifrån utbredningen av den historiskt kända bebyggelsen, alltså de tidigare hemmanens läge enligt 1811-12 års karta, och i andra hand efter vilka ytor som var tillgängliga (figur 3). I fält fick planen revideras då flera av ytorna som i planeringsstadiet verkade tillgängliga ej var det, utan var inhägnade eller platsen för en pendlarparkering. Denna skulle ha stängts av under de dagar som undersökningen pågick men det gjordes inte. Målsättningen var att lägga huvuddelen av undersökningsschakten rakt över lägena för de tidigare byggnaderna för att bedöma deras bevaringsgrad och kunskapspotential (schakt 1, 2, 5, 6, 8 och 9). Därtill grävdes tre schakt i den nordöstra delen av tomt 10, alltså utanför kända gårdslägena men inom äldre tomtmark. Detta i syfte att se om där fanns spår av bebyggelse eller aktiviteter äldre än de historiskt kända bebyggelselägena (schakt 3, 4 och 7). På grund av områdets nästan totala brist på fyndmaterial var datering av de framkomna lämningarna svår och har i stort sett gjorts helt utifrån placering i stratigrafi, samt förekomst av tegel och porslin.

Förundersökningsschakten maskinavbanades, samt sektions- och plandokumenterades. Schakten grävdes punktvis ned till steril sand och däremellan omfattades endast sentida

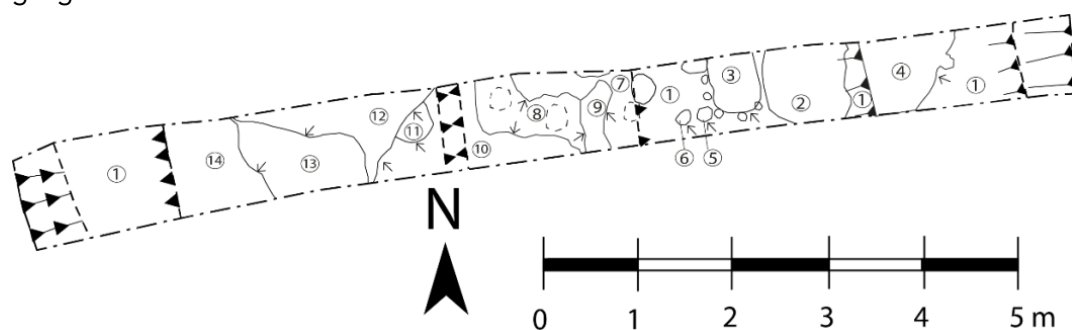
matjords- och bärlager av markingreppen. Schakten mättes in av Stadsbyggnadskontorets lantmäteriavdelning (Lunds kommun). Lämningarna dokumenterades även för hand på ritfilm, med tillhörande beskrivningar och tolkningar. Ritningarna digitaliserades i efterhand i ArcGIS. Kompletterande dokumentation gjordes med fotografi. Dokumentationsmaterialet (original) kommer att föras till Historiska museet vid Lunds Universitet, medan kopior kommer att förvaras i Kulturens LA-arkiv. Nedan följer beskrivningar för de 9 schakten, för placering se plan figur 3:

Figur 3. Schaktens placering på fastigheten.

Schakt 1

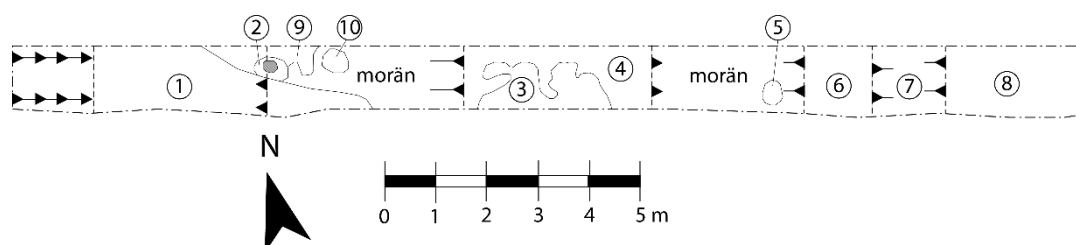
Schakt 1 förlades delvis över gårdsläge 8 och var det första schaktet som grävdes (figur 4; bilaga 1: schakt 1). Det hade en östvästlig orientering och var 22,50 m långt och 1,60 m djupt. Cirka 0,40 m under bärlager och asfalt framkom centralt i schaktet lämningar som tolkades vara golv i en verkstadslokal. Där påträffades träkol, nedbrutna järnbitar, spik, bränd lera och inslag av koks. I schaktets östra delar framkom fyra nedgrävningar på ett djup av 0,60 m, placerade tätt intill varandra. En av nedgrävningarna med ett mått av cirka 1,00 x 1,00 m hade karaktären av en nedsänkt förvaringsplats med stolphål runtom, troligen för en takkonstruktion, kontext 3. Öster om denna fanns en större nedgrävning med mått av cirka 3,20 x 1,00 m, och tolkades vara ytterligare ett grophus, kontextnummer 2 på planritningen. Ett grophus dokumenterades österut på ett djup av cirka 0,45 m och en utbredning av 2,50 x 1,00 m, kontext 4, och ytterligare ett grophus framträder i den östra delen av schaktet. Sammantaget tycks grophusen ha legat organiserade inom undersökningsytan med flera omgivande stolphål och ovanpå grophusen förlades senare ett gårdsläge med verkstadslokal och med en tvärgående gång utanför.

Figur 4. Planritning, schakt 1.

Schakt 2

Schakt 2 förlades delvis även det över gårdsläge 8, med östvästlig orientering, söder om schakt 1 (figur 5; bilaga 1: schakt 2). Det var ca 20,0 m långt och 1,40 m brett. I väster dokumenterades stolphål, på ett djup av 0,70 m, vilka kan ha ingått i en stolpburen byggnad, med östvästlig orientering. Centralt i schaktet på ett djup av 0,70 m påträffades ett sotigt lager som kan ha ingått i ett härdområde eller närheten av en sotig verksamhet ovanpå ett lergolv. Öster om golvytan klingade aktiviteterna av och endast ett stolphål påträffades.

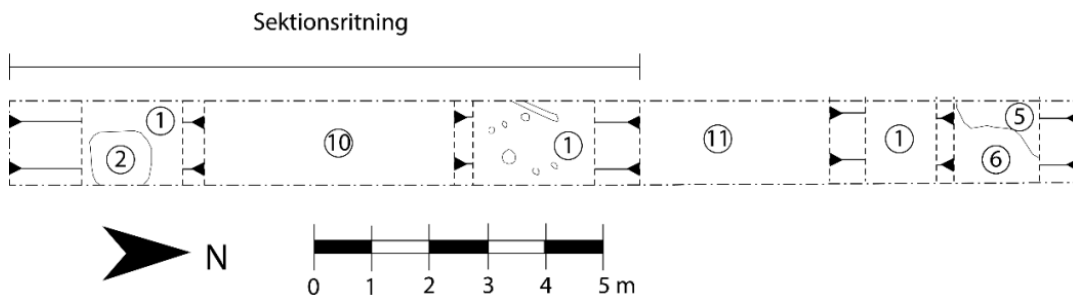

Figur 5. Planritning, schakt 2.

Schakt 3

Schakt 3 förlades i nordsydlig riktning öster om gårdsläge 8, i ett läge inom bytomten men utanför bebyggelsen (figur 6; bilaga 1: schakt 3). Det var 18,50 m långt, och 1,40 m brett, med varierande djup, 0,30-0,90 m. Steril sand framkom vid ett djup av ca 0,90 m, generellt i schaktet.

I den sterila ytan fanns en del pinnavtryck och årderspår, över den en odlad markhorisont ca 0,30 m, med medeltida datering. Markhorisonten var nedtvättad, men innehöll en del djurben, träkol och bränd lera. Odlingen kan ha varit av hushållsnära karaktär. Det däröver framkommande lagret har troligen även det odlats, men med en datering till efterreformatorisk tid. De övre kulturlagren härrör från 1800- och 1900-talen.

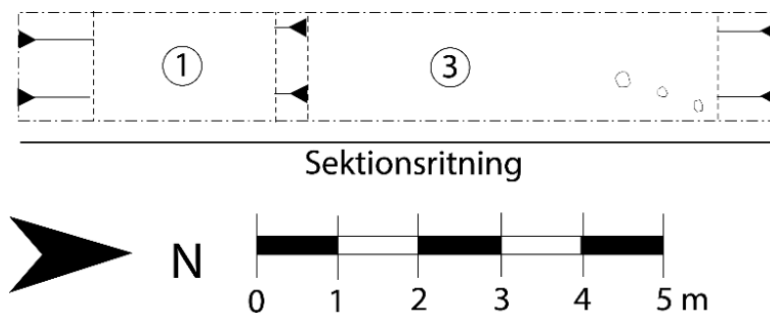

Figur 6. Planritning, schakt 3.

Schakt 4

Schakt 4 förlades i nordsydlig riktning, öster om gårdsläge 8 och schakt 3 (figur 7; bilaga 1: schakt 4). Det kunde endast grävas till hälften, då den pendlarparkering som fanns i området inte hade stängts, och en bil stod parkerad i vägen. Schaktet grävdes 9,00 m långt, 1,40 m brett, och djup varierande mellan 0,46 - 0,90 m. Den södra delen grävdes något längre mot väster, när en bil hade flyttat på sig, se schakt 7.

I den sterila sanden fanns lämningar av pinnavtryck i söder, som troligen ingått i ett medeltida hägnssystem, men i övrigt var sanden helt ren. Den sterila sanden var i den delen rödaktig, och påträffades vid ca 0,84 m djup. Även här framkom en odlad, medeltida markhorisont, med inslag av träkol, bränd lera, enstaka djurben, näringsberikad med hushållsavfall, men inga fynd påträffades. De ovanliggande kulturlagren tyder även de på att ha varit odlade, men sammansättningen av komponenter pekar mot en efterreformatorisk datering.

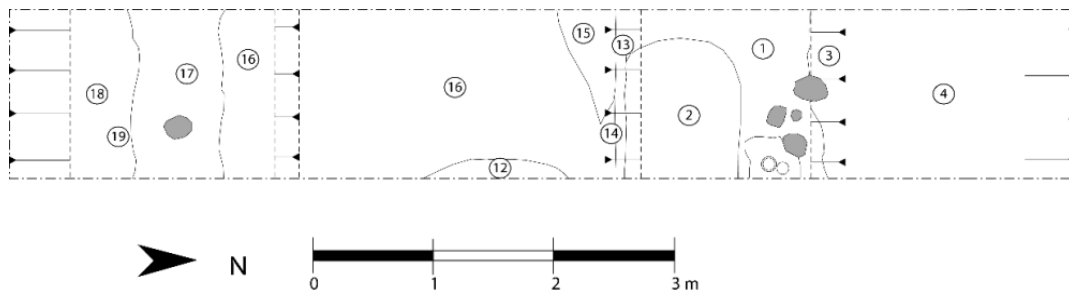

Figur 7. Planritning, schakt 4.

Schakt 5

Schakt 5 förlades över den nordvästra utsträckningen av gårdsläge 10, med en nordsydlig orientering (figur 8; bilaga 1: schakt 5). Schaktet kunde endast grävas till hälften av den planerade ytan, då resten var beläget i en trädgård innanför en mur, där grävmaskinen inte kunde ta sig in. Det grävdes ca 9,00 m långt och 1,40 m brett. Steril sand framkom vid ett djup av 0,80 m.

I botten framkom odlad, äldsta markhorisont, näringsberikad med hushållsavfall, med medeltida datering. I dess yta fanns stenavtryck, vilket kan tyda på att det varit en bakgård/gårdsplan. Över den äldsta marken framkom i den södra delen en bakgårdsyta, och i den norra delen nivelleringslager som utlagts inför omstrukturering som gjorts i samband med en byggnation. Bakgårdsytan verkar ha fungerat i anslutning till en byggnad med ett lergolv. Golvets var värme- samt eldpåverkat vilket kan tyda på att det här funnits en ugnskonstruktion. I den södra delen av byggnaden hade golvet lagats minst en gång, så byggnaden verkar ha haft relativt lång brukningstid. Den medeltida bebyggelsen raseras och ytan omstruktureras igen i efterreformatorisk tid. De övre kulturlagren härrör från arbeten inför- och byggnation av området, under 1800- och 1900-tal.

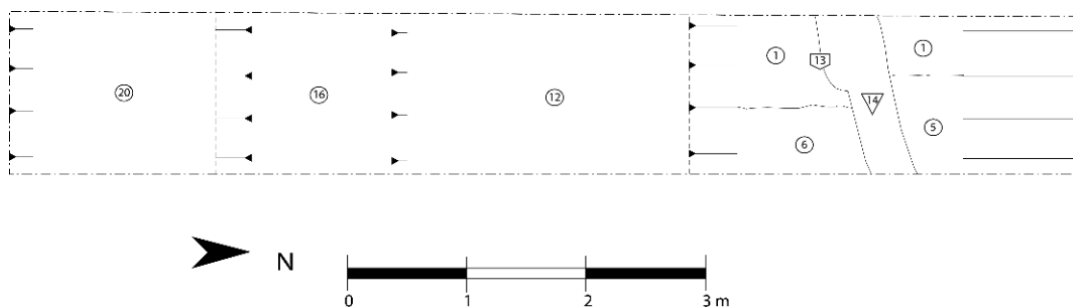

Figur 8. Planritning, schakt 5.

Schakt 6

Schakt 6 förlades över den södra begränsningen av gårdsläge 11, orienterat i nordsydlig riktning (figur 9; bilaga 1: schakt 6). Schaktet grävdes ca 9,00 m långt och 1,20 m brett, steril sand påträffades vid 0,60 — 0,70 m djup. De medeltida lämningarna var kraftigt sargade av sentida aktiviteter på fastigheten, i samband med industrin Sandbysmaskiner.

I den sterila sanden fanns pinnavtryck, och vad som skulle kunna tolkas vara stenavtryck, i övrigt var sanden helt ren. Pinnavtrycken kan ha ingått i hägn. Däröver fanns en odlad, medeltida markhorisont, gödslad med hushållsavfall. Även det däröver belägna kulturlagret var ett odlad kulturlager i utkanten av gårdsläge 11. De nämnda lämningarna hade medeltida datering. Över 0,50 m djup framkom endast efterreformatoriska och sentida kulturlager. Ca 0,20 m under dagens marknivå framkom en stenläggning.

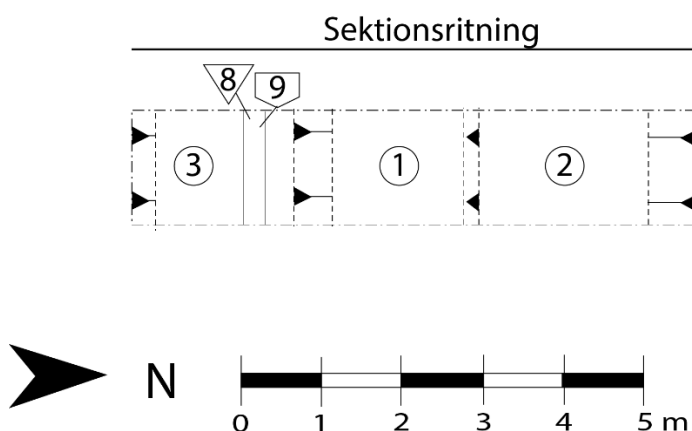

Figur 9. Planritning, schakt 6.

Schakt 7

Schakt 7 förlades i nordsydlig riktning, öster om gårdsläge 8, något väster om schakt 4 (figur 10; bilaga 1: schakt 7). Schaktet grävdes 7,00 m långt, 1,40 m brett, och djup varierande mellan 0,60 - 0,90 m. Den norra delen grävdes något längre mot öster, se schakt 4.

I den sterila sanden fanns inga lämningar eller nedgrävningar, förutom för en kabel i den norra delen. Den sterila sanden var i den här delen rödaktig, och påträffades vid ett djup av 0,60 m. Även här framkom en odlad, medeltida markhorisont, med inslag av träkol, bränd lera, enstaka djurben, och med fynd av en skärva yngre svartgods. De ovanliggande kulturlagren tyder även de på att ha varit odlade, men sammansättningen av komponenterna pekar mot en efterreformatorisk/tidigmodern datering.

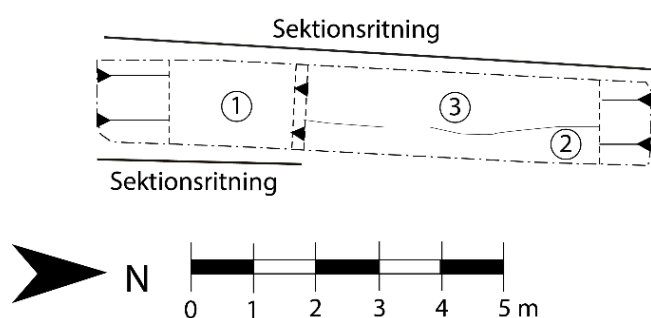
Figur 10. Planritning, schakt 7.

Schakt 8

Schakt 8 förlades över den nordöstra utsträckningen av gårdsläge 10, längs sidan av en äldre byggnad (figur 11; bilaga 1: schakt 8). På grund av att pendlarparkeringen inte hade stängts fick schaktet grävas och dokumenteras relativt extensivt, för att undvika att bilar körde ner i schaktet. Det grävdes ca 9,00 m långt och 1,40 m brett. I schaktet framkom steril sand vid ett djup av mellan 0,50 m och 1,10 m djup.

Över den sterila sanden påträffades en äldsta markhorisont, med trolig medeltida datering, odlad och näringsberikad med hushållsavfall. Under medeltiden struktureras ytan om, ett sandlager läggs ut och genom den grävs en nordsydligt orienterad ränna, vilken tolkades vara en gränsmarkering, med brukning från medeltiden och upp i modern

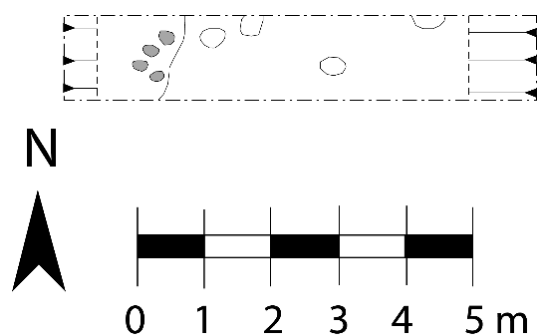
tid. Inga fynd påträffades. De däröver belägna kulturlagren har alla en efterreformatörsk till sentida datering. Rännan som troligen fyllts igen då gårdsläget fallit ur bruk, har fyllts igen med jord från området, och innehåller sentida komponenter.

Figur 11. Planritning, schakt 8.

Schakt 9

Schakt 9 förlades till en trädgård väster om de övriga schakten (figur 12; bilaga 1: schakt 9). Det hade förlagts till den västra utsträckningen av gårdsläge 8. Schaktet grävdes i östvästlig riktning, ca 8,00 m långt och 1,20 m brett. Schaktet grävdes till ca 0,60 m djup, där steril sand påträffades. I botten framkom ett stolphål, och även andra nedgrävningar vilka dock kunde avfärdas då de var fyllda med korkar till läskflaskor. Däröver påträffades endast matjord, inga medeltida kulturlager.

Figur 12. Planritning, schakt 9.

Förslag till fortsatta åtgärder

De vid den arkeologiska förundersökningen öppnade schakten visade alla, utom nr 9, på medeltida lämningar. I schakten 1, 2 och 5 framkom medeltida bebyggelselämningar medan schakten 3, 4 och 7 istället visade lämningar av odling, i utkanten av den medeltida bytomten. I schakt 6 var de medeltida lämningarna kraftigt sargade av sentida nedgrävningar, och endast det undre kulturlagret, 0,60 m under dagens marknivå kunde tolkas tillhöra en medeltida period, och det verkade ha odlats. I schakt 8 påträffades en tomträna, vilken troligen varit i bruk från medeltiden och långt upp i tiden. I schakt 9 påträffades endast matjord och 1 stolphål med sentida datering då dess återfyllning bestod av kapsyler.

I figur 13 syns de områden som förordas för arkeologisk undersökning (lila) respektive arkeologisk schaktningsövervakning (grön), det vill säga ett mer extensivt förfarande. Vid förundersökningen påträffades inga tydliga lämningar efter de gårdslägen som i historisk tid funnits på platsen. Fornlämningssituation under befintliga byggnader kunde inte utredas.

Frågeställningsområden för en arkeologisk undersökning bör vara riktade mot bybildningen, och teman som byns etablering och utveckling; toft- och bebyggelsestrukturer; markanvändning och näringar samt materiell kultur.

Figur 13. Plan över kv Kryptan 10 och 11, Södra Sandby, med den för särskild undersökning förordade området är markerat med lila medan det område som är förordat för mer extensiva undersökningar är markerat med grönt.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-5400-2015	Fornlämning nr/art	RAÄ 93:1
Socken/stad	Södra Sandby	Projektnummer, Kulturen	61000-382
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv Kryptan 10 och 11

Typ av exploatering	Bostäder
Uppdragsgivare	Lunds kommun, Tekniska förvaltningen
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Gertie Ericsson
Övrig personal	Aja Guldåker
Fältarbetstid	2016-02-29—2016-03-02

Fälttid	
Arkeolog	40 h
Maskin	22 h
Undersökningens omfattning	
Yta	148 m ²
Kubik	95 m ³
Kostnad för arkeologi	
Projektledning	4x750= 3 000 SEK
Fältarbete	40x750= 30 000 SEK
Rapport	32x750=24 000 SEK
Material, traktamente, körers	500+330+225= 1 055 SEK
Summa:	58 055 SEK
Kostnad övrigt	
Maskiner	21 662 SEK inkl moms
Digital inmätning	1 501 SEK inkl moms
Övrigt	-
Summa	23 163 SEK
Summa, faktisk	81 218 SEK inkl moms
Summa, beslutad	107 389 SEK inkl moms

Fyndmaterial (förvaring m.m.)	LUHM nr: 32717:1-7
Arkivmaterial, förvaring	LUHM, med kopior i Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen.
Ritningar, dokumentation	14 A3: planritningar, skala 1:100 och 1:20, sektionsritningar skala 1:20
Foto	30 digitala fotografier
Analys	-
Övriga upplysningar	-

Referenser

Otryckta källor

DAL= Dialekt- och ortnamnsarkivet, Lund. Samlingar av ortnamnsbelägg.

Lantmäteriet= tjänsten Historiska kartor.

Rep= *Repertorium diplomaticum regni Danici mediaevalis*, Rk 2, 1451-1513. København 1928-1939.

SkHbf= Sockenarkivet, Skånes hembygdsförbund, Lund.

Tryckta källor

HGSL= *Historiskt-Geografiskt och statistiskt lexikon öfver Sverige*. Band VI, 1865.

KB= *Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold*. I Uddrag 1551 ff, udg.

af C.F. Bricka m.fl. 1885 ff.

LÄU= *Lunds ärkestifts urkundsbok. Diplomatarium Diocesis Lundensis*, utg. av L. Weibull. Lund 1900-39.

Litteratur

Anglert, M. 1995. *Kyrkor och herravälde. Från kristnande till sockenbildning i Skåne*. Lunds Studies in Medieval Archaeology 16. Lund.

Balic, I. 2011. *Kv Rundkyrkan 2, Södra Sandby bytomt, RAÄ 93, Södra Sandby*. Arkeologisk förundersökning 2011. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 382. Kulturen, Lund.

Ericsson, G. 2012. *Kv Rundkyrkan 1, fornlämning nr 93, Södra Sandby socken, Lunds kommun*. Geoteknisk provborrning 2010. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 414. Kulturen, Lund.

Gillberg, J. L. 1765. *Beskrifning öfwer Malmöhus län* (Faksimilupplaga 1980).

Karlsson, M. 1998. *Navis Ecclesie. Kyrka och demografi i det medeltida Skåne*. D-uppsats. Lunds Universitet.

Karlsson, M. 2007. *Backgatan, Södra Sandby bytomt, RAÄ 93, Södra Sandby socken*. Arkeologisk förundersökning 2007. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 230. Kulturen, Lund.

Lenntorp, K.-M. 2005. *Kv Rundkyrkan, Södra Sandby medeltida bytomt, RAÄ 93, Södra Sandby socken*. Arkeologisk förundersökning 2000. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 166. Kulturen, Lund.

Munkenberg, B.-A. 1995. *Bränneriet S. Sandby, Jordhumlan 5. Arkeologisk utredning*. UV-Syd rapport 1995:47.

Nordholm, G. 1936. *Kungsängen, Räften eller Kungsmarken. En skånsk ödegård från medeltiden. Skånegillet i Stockholm Årsskrift 1936*.

Nordholm, G. 1938. *Forntida och medeltida åkrar i Kungsmarken. Skånes Natur. Skånes Naturskyddsförenings Årsskrift 1937*.

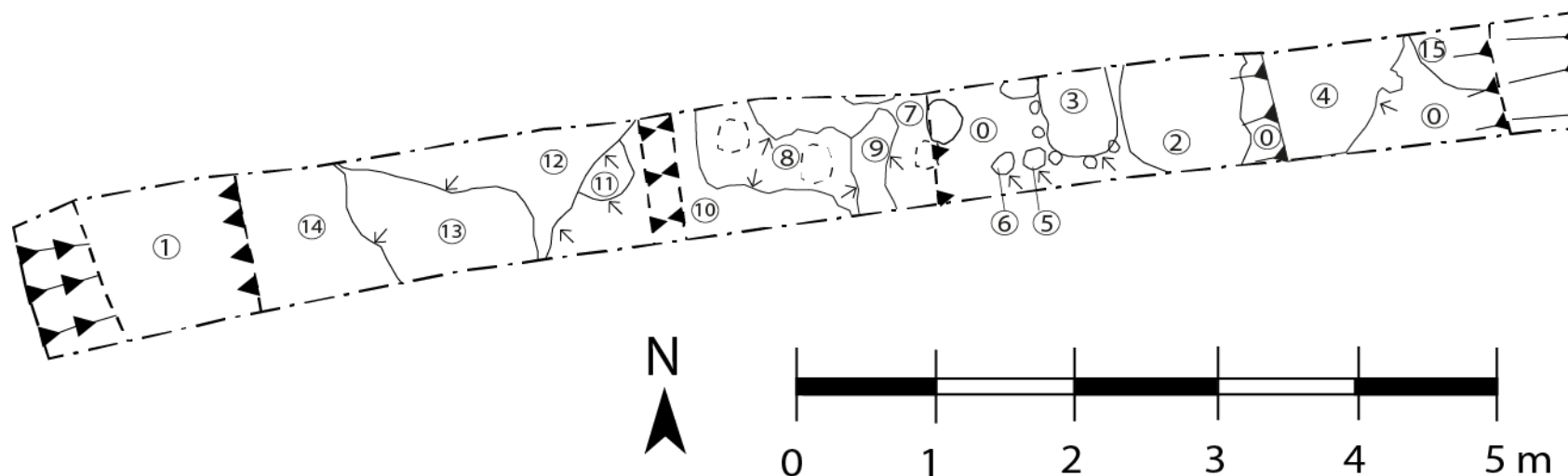
Strömberg, M. 1961. *Untersuchungen zur jüngeren Eisenzeit in Schonen*. Acta archaeologica lundensia 4:4. Lund.

Tapper, K. G. 1978. *Södra Sandby kyrka, Skåne, Malmöhus län, Torna härad, Lund stift, Torna kontrakt, Södra Sandby, Hardeberga och Revinge pastorat*. En kulturhistorisk beskrivning av Karl Gustaf Tapper.

Bilagor

1. Plan- och sektionsritningar, schakt 1 till 9.
2. Fyndlista.

Schakt 1:

Schakt 1: Planritning, beskrivning nedan:

0. Gul steril sand.

1. Verkstadsgolv gårdsläge. Svartbrungrå sand, med viss lerinblandning, finkornig, torr, något fet och något kompakt. Inslag av träkol, korroderade metaller såsom spik, bränd lera, med fynd av yngre rödgods.

2. Grophus, II. Golv i grophuset består av grå, något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol och bränd lera.

3. Grophus, I. Golv i grophuset består av grå något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol och bränd lera. Runt om finns pinnavtryck, med liknande fyllning i alla.

4. Troligt grophus, III. Grå sand med inslag av lera, finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av träkol, sot och lera.

5. Stolphål tillhörande grophus III. Fyllning består av något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol och bränd lera.

6. Stolphål tillhörande grophus III. Fyllning består av något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol och bränd lera.

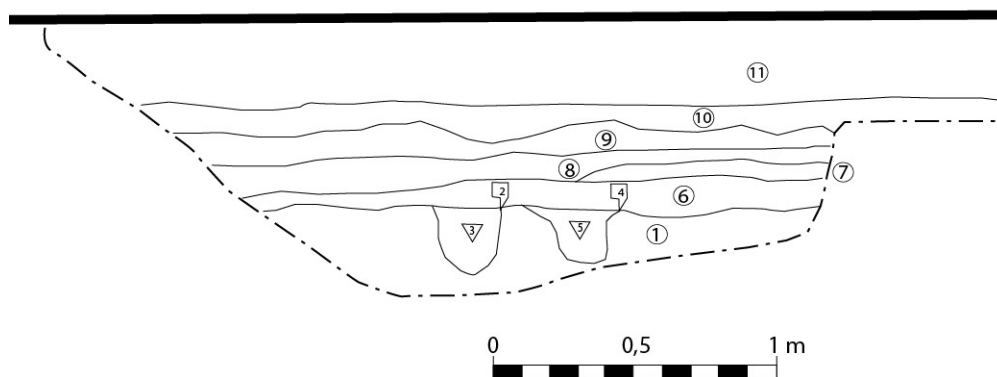
7. Golv i verkstadslokal, tillhör samma byggnad som kontext 8, 9, 10 och 11. Ytan består av väldigt värmepåverkad lera, med mycket träkol, sot och stenavtryck.

8. Golv i verkstadslokal, tillhör samma byggnad som kontext 7, 9, 10 och 11. Ytan består av väldigt värmepåverkad lera, med mycket träkol, sot och stenavtryck. I ytan finns även stenavtryck.

9. Mellanvägg i byggnad som även kontext 7, 8, 10 och 11 tillhör. Bränd röd-rosa lera med inslag av träkol. Finkornig, fet, torr och kompakt.

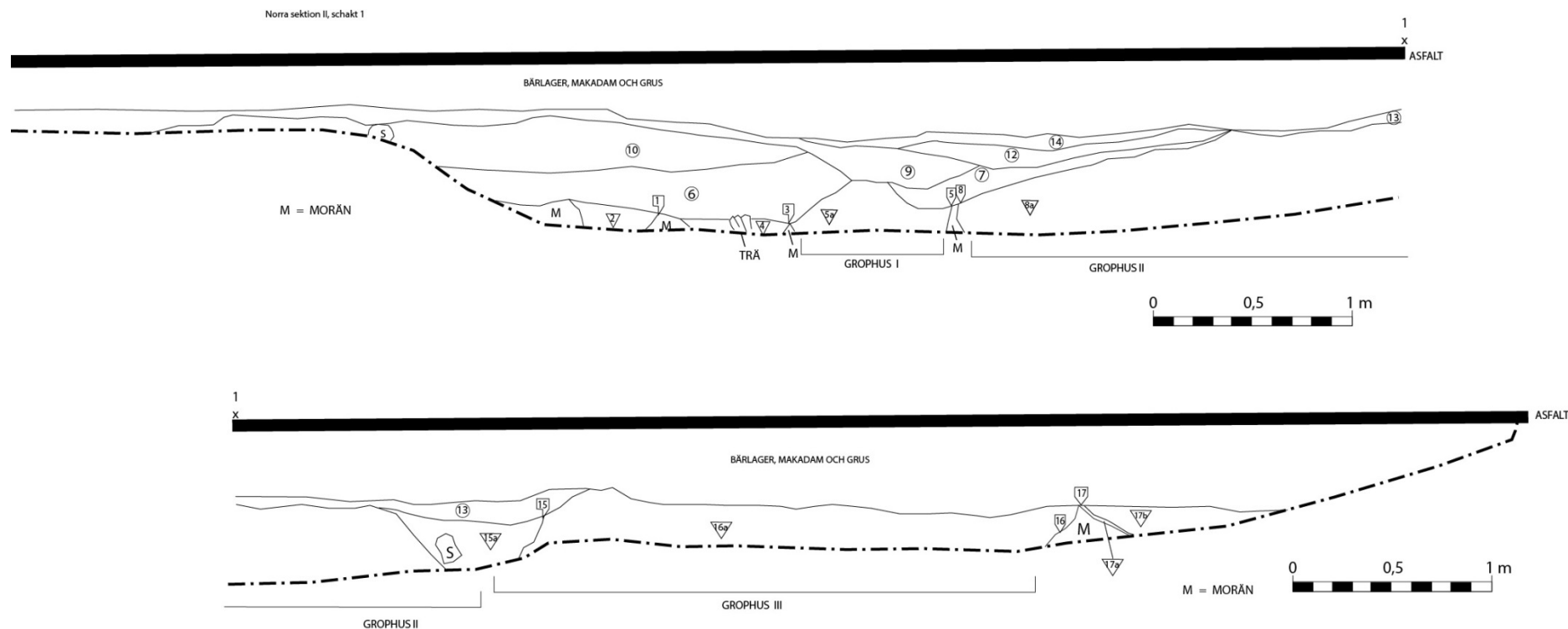
10. Lergolv till samma byggnad som kontext 7, 8, 9 och 11 tillhör. Gul lera till orange bränd lera fläckvis. Finkornig, torr, fet och kompakt. Inslag av kalk och träkol. I golvytan finns även stenavtryck
11. Som 10, bränd fläck i lergolv.
12. Smutslager på lergolv kontext 10. Ljusbrun, något lös sand med låg lerhalt. Finkornig, fet och torr. Inslag av bränd lera, enstaka träkol.
13. Golv. Svartbrungrå sand, med viss lerinblandning, finkornig, torr, något fet och något kompakt. Inslag av träkol, och kalk. fynd av yngre rödgods.
14. Verkstadsgolv gårdsläge. Svartbrungrå sand, med viss lerinblandning, finkornig, torr, något fet och något kompakt. Inslag av träkol, korroderade metaller såsom spik, bränd lera, med fynd av yngre rödgods.
15. Grophus IV. Svartbrun sand med lerinblandning, finkornig, fet, torr, kompakt, med inslag av bränd lera och träkol.

Norra sektionen, västra delen, schakt 1

Schakt 1: Sektionsritning, norra sektionen, västra delen, beskrivning nedan:

1. Gul steril sand.
2. Nedgrävning, stolphål.
3. Sekundär fyllning i stolphål. Brun lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av sand, bränd lera, träkol, enstaka tegelkross.
4. Nedgrävning, stolphål.
5. Sekundär fyllning i stolphål. Brun lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av sand, bränd lera, träkol, enstaka tegelkross.
6. Lergolv. Har fyllt stolphål 2 och 4. Brun lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av sand, bränd lera, träkol, enstaka tegelkross.
7. Lergolv. Gråröd sand med inslag av lera, finkornig, fuktig, fet och lös. Inslag av bränd lera.
8. Lergolv. Grå lera med inslag av sand, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera och träkol.
9. Fyllning i nedgrävning, bärlager för stenläggning. Beige sand, finkornig, torr, mager och lös.
10. Markhorisont eller golv i verkstad. Svartgråbrun sand med inblandning av lera, finkorning, torr, fet och lös. Inslag av träkol, tegel, småsten.
11. Bärlager, grus och makadam.

Schakt 1: Sektionsritning, norra sektionen, östra delen, beskrivning nedan:

M= morän, gul steril sand.

1. Stenavtryck eller stolphål.

2. Fyllning i nedgrävning 1. Gråbeige sand, finkornig, torr, mager och lös.

3. Stenavtryck eller stolphål

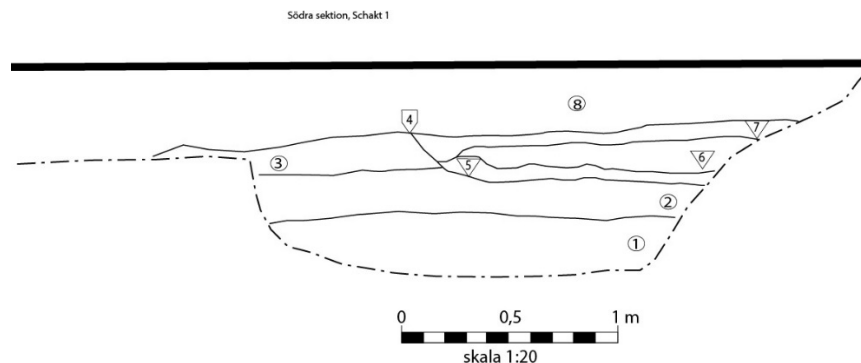
4. Fyllning i nedgrävning 3. Gråbeige sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av trä.

5. Grophus 1.

5a. Grophus, I. Golv i grophuset består av grå något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol och bränd lera. Runt om finns pinnavtryck, med liknande fyllning i alla. Möjligen äldre än grophus I.

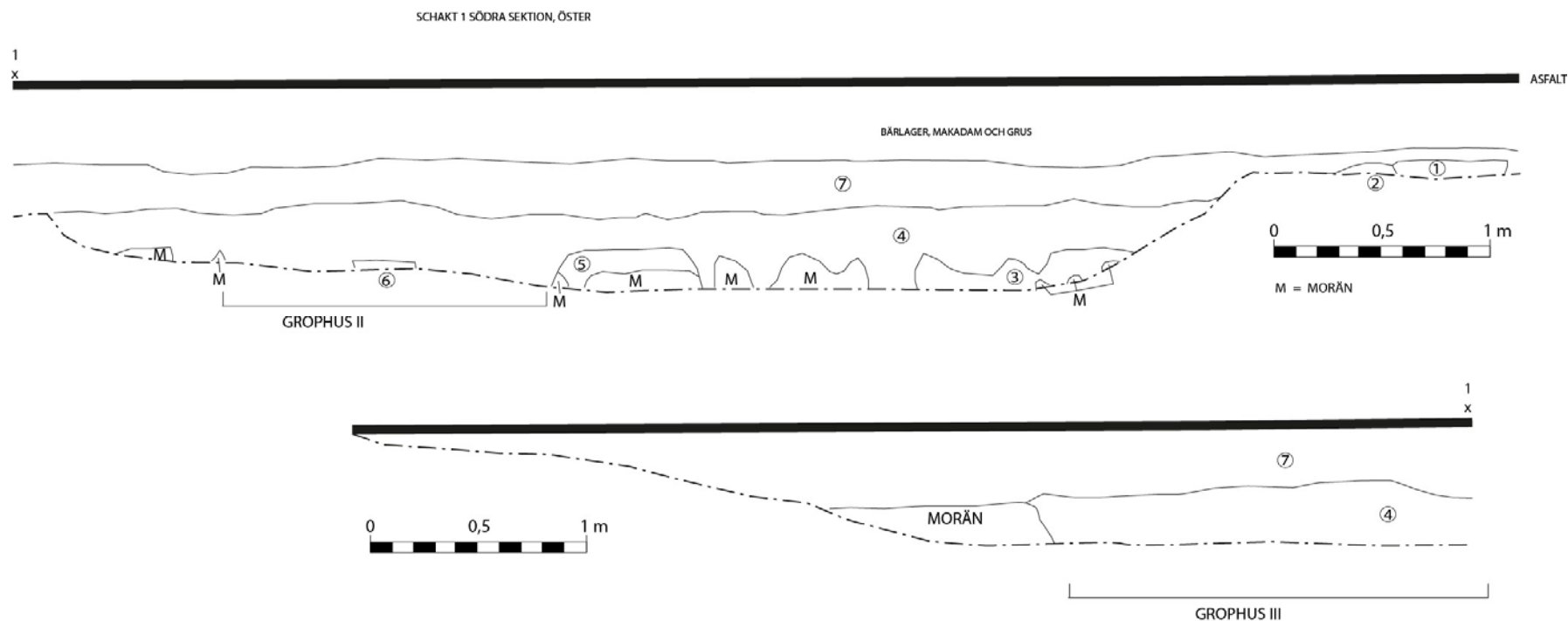
6. Utjämningslager. Grå, något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol, sot och bränd lera.

7. Utjämningslager. Grå, något fuktig sand med inslag av finkornig lera, fett, samt med fläckar av träkol, sot och bränd lera.
8. Fyllning i grophus II. Golv i grophuset består av grå, något fuktig sand med inslag av finkornig lera, samt fläckar av träkol och bränd lera.
9. Utjämningslager. Mörkgrå sand, finkornig, torr, mager och lös.
10. Rester av kollapsad vägg. Melerat rött, bränt kulturlager med sandinblandad lera. Finkornig, torr, fet och kompakt. Inslag av träkol, bränd lera och tegel.
11. Utjämningslager. Tunt stråk med grå sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
12. Gång på tvären. Mörkröd till brun sand, finkornig, torr, mager och lös.
13. Grusgång. Ljus beige sand, finkornig, torr, mager och lös.
14. Förbättring av gång. Grå sand, finkornig, torr, mager och lös.
15. Nedgrävning, stolphål.
- 15a. Fyllning i stolphål. Gråbrun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av sot, bränd lera och småsten.
16. Grophus III.
- 16a. Fyllning i grophus III. Grå sand med inslag av lera, finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av träkol, sot och lera.
17. Grophus IV.
- 17a. Skoning av grophus IV. Träkol och sot.
- 17b. Fyllning i grophus IV. Svartbrun sand med lerinblandning, finkornig, fet, torr, kompakt, med inslag av bränd lera och träkol.

Schakt 1: Sektionsritning, södra sektionen, västra delen, beskrivning nedan:

1. Gul steril sand.
2. Lergolv. Brun lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av sand, bränd lera, träkol, enstaka tegelkross.
3. Markhorisont eller golv i verkstad. Svartgråbrun sand med inblandning av lera, finkorning, torr, fet och lös. Inslag av träkol, tegel, småsten.
4. Nedgrävning för stenläggning.
5. Fyllning i nedgrävning, bärlager för stenläggning. Beige sand, finkornig, torr, mager och lös.
6. Fyllning i nedgrävning, utjämningslager. Brungrå, grov-finkornig, något fuktig, mager och lös. Inslag av lera, trä och enstaka tegel.
7. Utjämningslager. Grå sand, finkornig, torr, mager och lös.
8. Bärlager, grus och makadam.

Schakt 1: Sektionsritning, södra sektionen, östra delen, beskrivning nedan:

M= gul steril sand.

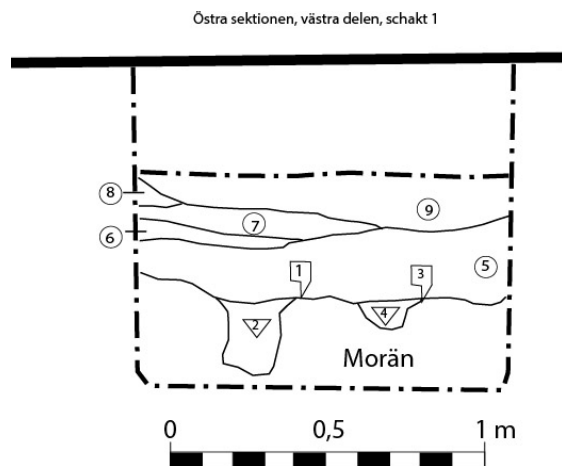
3. Fyllning i pinnavtryck och stolphål. Blandning av moränlera och brun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och enstaka bränd lera.

4. Marklager. Blandning av moränlera och brun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och enstaka bränd lera.

5. Fyllning i pinnavtryck och stolphål. Blandning av moränlera och brun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och enstaka bränd lera.

6. Fyllning i stolphål. Brungrå lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av lera och träkol.

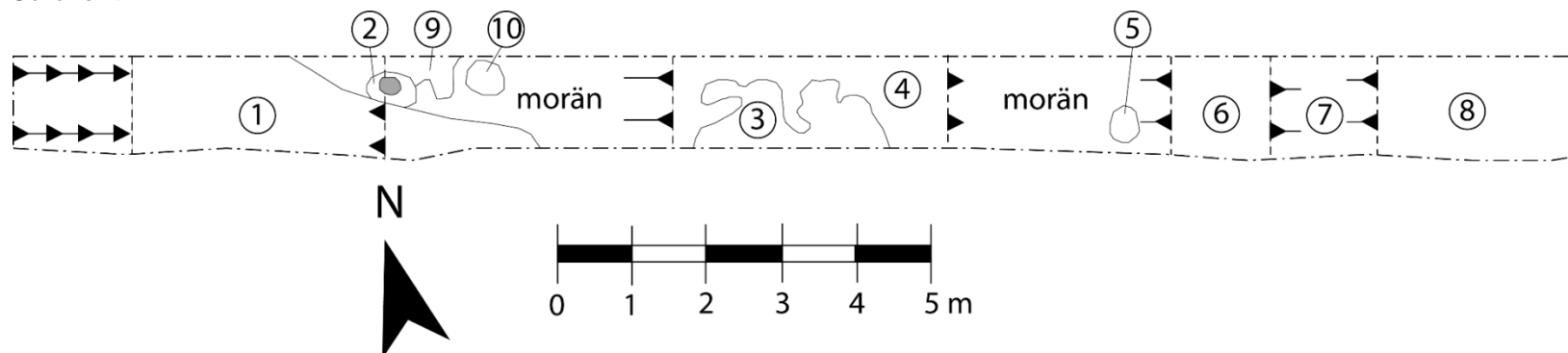
7. Utjämningslager eller markhorisont. Brun sand med lerinslag, finkornig, fet, torr och kompakt. Inslag av träkol, bränd lera.

Schakt 1: Sektionsritning, östra sektionen, västra delen, beskrivning nedan:

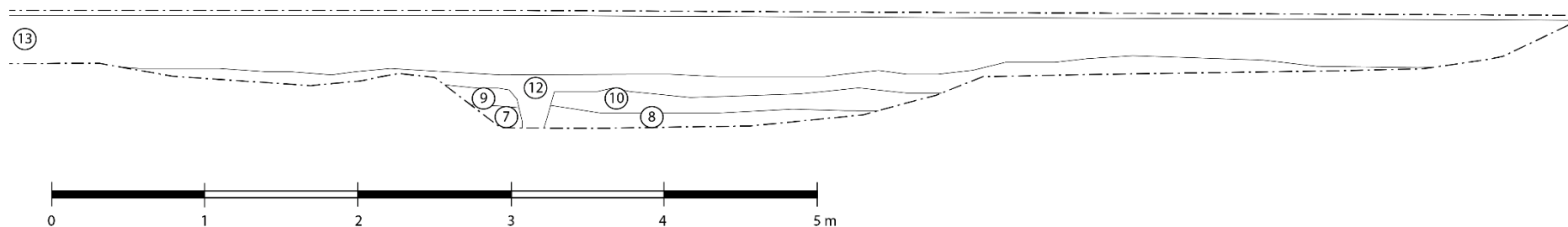
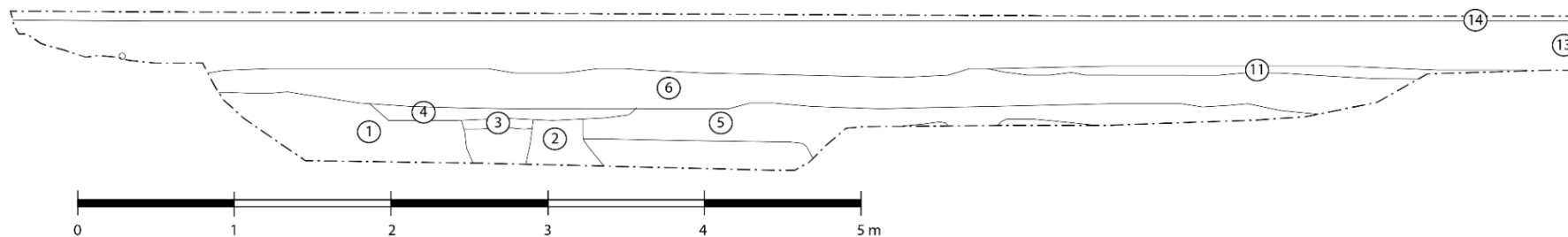
1. Nedgrävning, stolphål med stenskonning.
2. Fyllning i stolphål. Steril sand med inblandning av kontext 5.
3. Stenavtryck.
4. Fyllning i stenavtryck. Steril sand med inblandning av kontext 5.
5. Lergolv. Brun lera, med inslag av sand, finkornig, fet, lite fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, enstaka tegelkross.
6. Lergolv. Gråröd lera med inslag av sand, finkornig, lite fet, fuktigt och lös. Inslag av bränd lera.
7. Lergolv. Grå lera med inslag av sand, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera och träkol.
8. Bärlager för stenläggning. Grovkornig, beige grus, torr, mager och lös.
9. Markhorisont eller golv i verkstad. Svartgråbrun sand med inblandning av lera, finkorning, torr, fet och lös. Inslag av träkol, tegel, småsten.

Schakt 2:

Schakt 2: Planritning, beskrivning nedan:

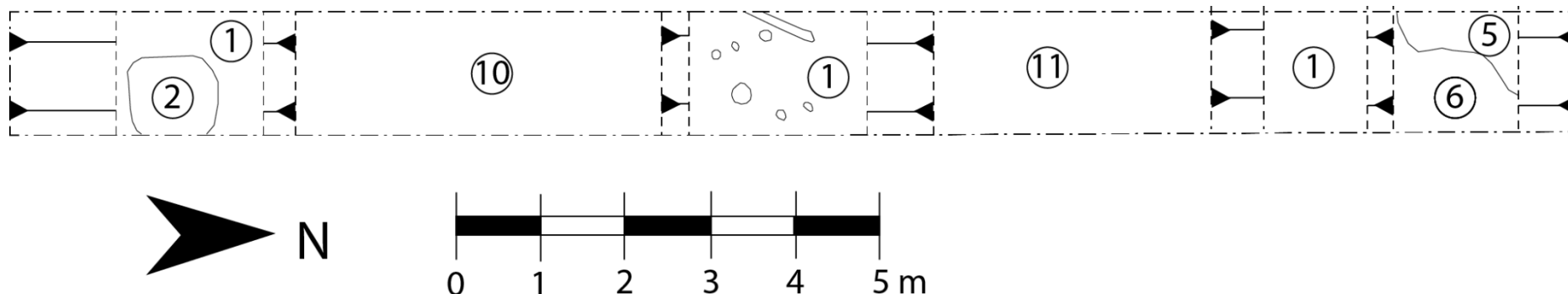
1. Fyllning i nedgrävning. Mörkbrun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av lera, porslin.
2. Stolphål med stenskoning.
3. Verkstadsgolv, närhet till eldstad. Melerad brungrå, sotig sand med lera, finkornig, torr, mager och kompakt. Inslag av sot, träkol och tegel.
4. Verkstadsgolv. Melerad brungrå, sotig sand med lera, finkornig, torr, mager och kompakt. Inslag av träkol och tegel.
5. Stolphål.
6. Verkstadsgolv. Gråsvartbrun sand med inslag av lera, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av tegel, korroderade järnklumpar samt träkol.
7. Äldre markhorisont. Brun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av enstaka träkol.
8. Hårdgjord yta. Ljusbrun sand med något lerinslag, finkornig, torr, något fet och kompakt. Inslag av tegel och träkol.
9. Stolphål med urlakad fyllning. Grå sand, finkornig, torr, mager och lös.
10. Stenskott stolphål med urlakad fyllning av grå, mager sand.

Schakt 2: Norra sektionen, beskrivning nedan:

1. Fyllning i nedgrävning. Mörkbrun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av lera, porslin.
2. Fyllning i nedgrävning. Mörkbrun sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av lera, porslin.
3. Äldre markhorisont. Grå sand, urlakad, finkornig, torr, mager och lös.
4. Utjämningslager. Ljusbrun sand, finkornig, torr, mager och lös.
5. Fyllning i möjligt grophus. Grå sand, urlakad, finkornig, torr, mager och lös.
6. Markhorisont. Mörkgråsvart sand med lerinslag. Finkornig, torr, mager och lös. Inslag träkol, sot och tegel.
7. Gul steril sand.
8. Gul steril sand.
9. Möjlig fortsättning av 5. Grå sand, urlakad, finkornig, torr, mager och lös.
10. Möjlig fortsättning av 5. Grå sand, urlakad, finkornig, torr, mager och lös.
11. Sandlins.
12. Markhorisont. Mörkgråsvart sand med lerinslag. Finkornig, torr, mager och lös. Inslag träkol, sot och tegel.
13. Makadam, bärlager.
14. Asfalt.

Schakt 3:

Schakt 3: Planritning, beskrivning nedan:

1. Röd steril sand, med flertalet avtryck av pinnavtryck samt årderspår. Pinnavtrycken representerar troligen hägn som har funnits på platsen, i det allra tidigaste skedet medan årderspår visar på ett senare brukande av kontext 10.
2. Sentida nedgrävning, återfylld med skrot, plasticsäckar mm.
5. Sentida nedgrävning, återfylld med brun humös sand, blandad med makadam och grus.
6. Kulturlager utlagt inför omstruktureringar i området, troligen har det även i samband med detta gjorts avröjningar, med sentida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av tegelkross, bränd lera, porslin.
10. Äldsta markhorisonten, odlad. Gråbrun, nedtvättad, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, djurben, träkol och småsten.
11. Sentida odlingslager. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, träkol, tegelkross, djurben, buteljotten och porslin.

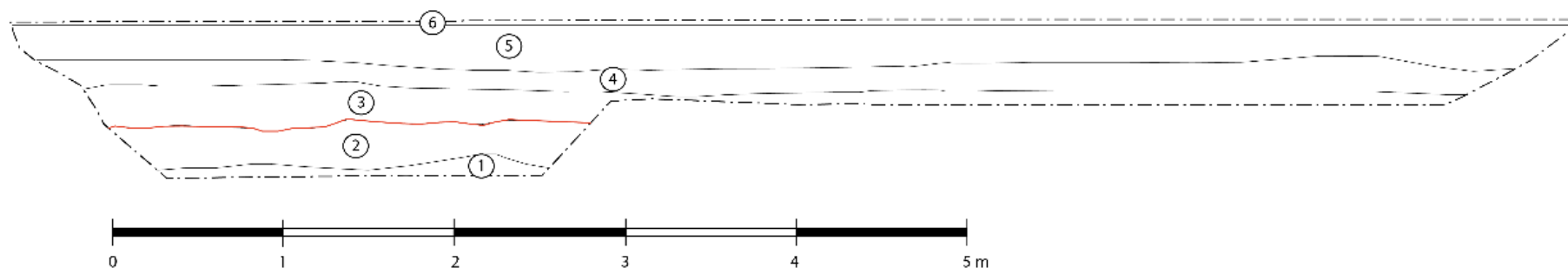
Schakt 4:

Schakt 4: Planritning, beskrivning nedan:

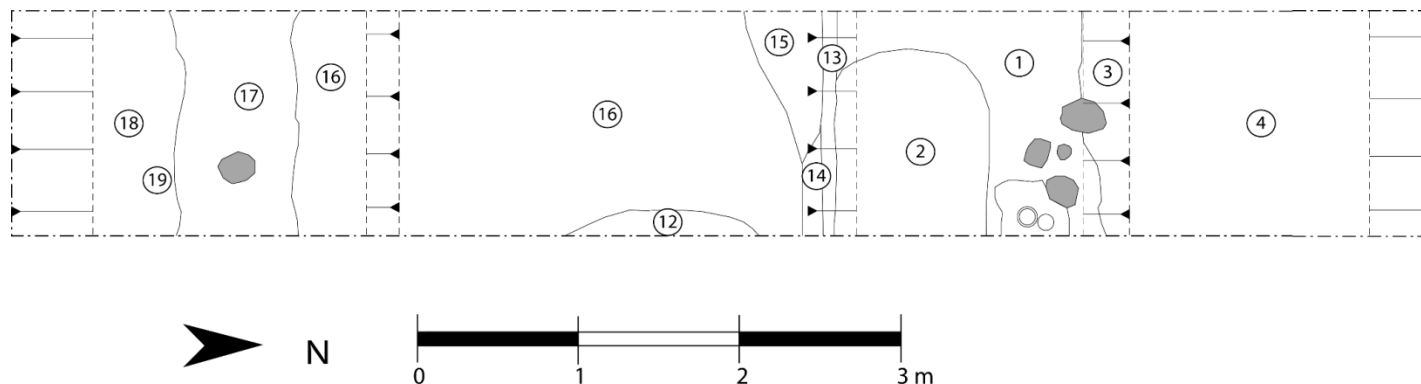
1. Röd steril sand.

3. Kulturlager utlagt inför omstruktureringar i området, troligen har det även i samband med detta gjorts avröjningar, med sentida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av tegelkross, bränd lera, porslin.

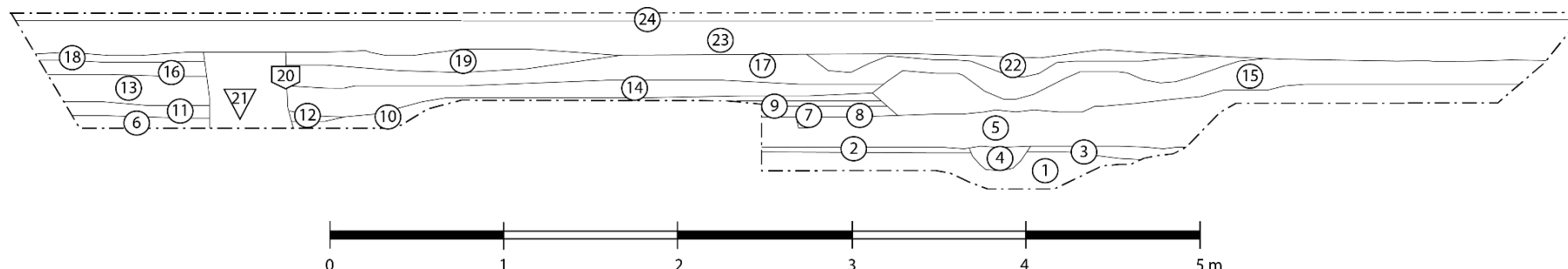
Schakt 4: Sektionsritning, östra sektionen, beskrivning nedan:

1. Röd steril sand.
2. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
3. Kulturlager utlagt inför omstruktureringar i området, troligen har det även i samband med detta gjorts avröjningar, med sentida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av tegelkross, bränd lera, porslin.
4. Nivelleringslager utlagt inför befintliga byggnader på platsen, bl a för att fylla ut sättningar. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, kalk, tegel och porslin.
5. Sentida bärlager, makadam och stenmjöl.
6. Asfalt.

Schakt 5:

Schakt 5: Planritning, beskrivning nedan:

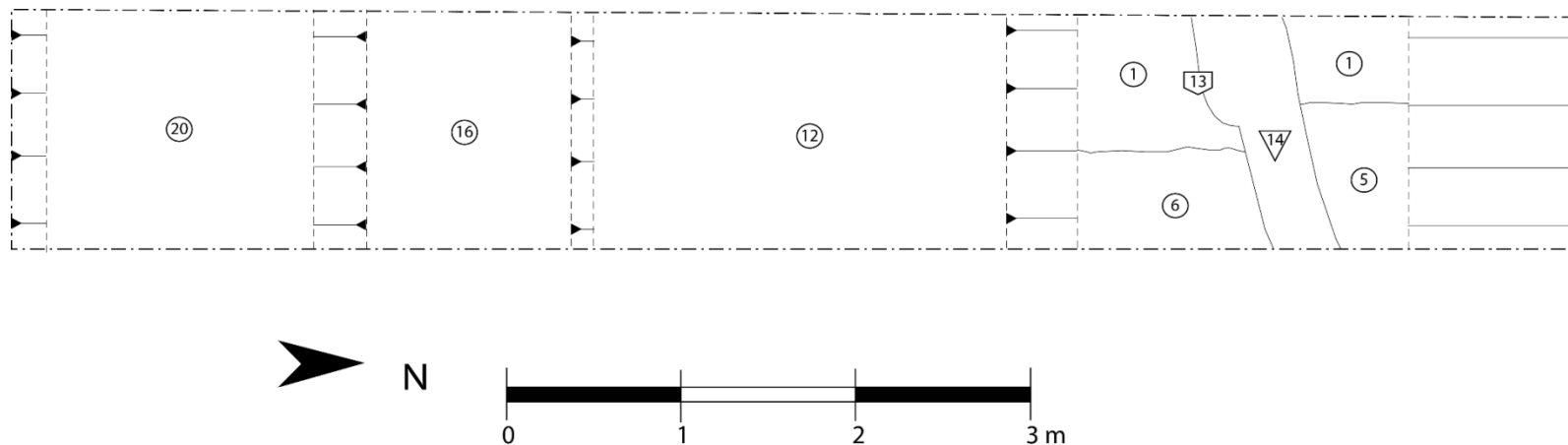
1. Röd steril sand.
2. Sentida nedgrävning, återfylld med grå, humös sand, finkorni, torr, mager och lös. Inslag av småsten och porslin.
3. Äldsta markhorisonten, kan vara odlad. Brungrå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, träkol och djurben.
4. Kulturlager, utlagt inför omstruktureringsarbeten inför bebyggelse. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
12. Kulturlager, markhorisont, kan vara odlad. Brun, humös sand, med hög organisk halt, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, djurben och småsten.
13. Äldsta markhorisonten, kan vara odlad. Brungrå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, träkol och djurben.
14. Kulturlager, utlagt inför omstruktureringsarbeten inför bebyggelse. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
15. Kulturlager, utlagt inför byggnation av kontext 16. Brun, humös sand, med hög organisk halt, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, enstaka djurben och småsten.
16. Lergolv i kök eller fundament för ugn. Gul lera, värme- och eldpåverkad, med enstaka inslag av träkol och bränd lera.
17. Återfyllning i ledningsschakt, humös sand.
18. Kulturlager som troligen använts som en bakgårdsyta. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
19. Nedgrävning, ledning.

Schakt 5: Sektionsritning, den västra sektionen, beskrivning nedan:

1. Gul steril sand.
2. Äldsta markhorisonten, kan vara odlad. Brungrå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, träkol och djurben.
3. Äldsta markhorisonten, kan vara odlad. Brungrå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, träkol och djurben.
4. Återfyllning i stenavtryck. Brungrå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av bränd lera, träkol och djurben.
5. Kulturlager, utlagt inför omstruktureringsarbeten inför bebyggelse. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
6. Kulturlager som troligen använts som en bakgårdsyta. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
7. Återfyllning i stenavtryck. Brun, humös sand, med hög organisk halt, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, enstaka djurben och småsten.
8. Kulturlager, utlagt inför byggnation av kontext 16. Brun, humös sand, med hög organisk halt, finkornig, fet, fuktig och kompakt. Inslag av bränd lera, träkol, enstaka djurben och småsten.
9. Lergolv i kök eller fundament för ugn. Gul lera, finkornig, fet, fuktig och kompakt, värme- och eldpåverkad, med enstaka inslag av träkol och bränd lera.
10. Lergolv i kök eller fundament för ugn. Gul lera, värme- och eldpåverkad, med enstaka inslag av träkol och bränd lera.
11. Lagning av kontext 9 och 10, golv inne i byggnad. Gul lera, finkorning, fet, fuktig, kompakt, med enstaka inslag av träkol och bränd lera.
12. Lagning av kontext 9 och 10, golv inne i byggnad. Gul lera, finkorning, fet, fuktig, kompakt, med enstaka inslag av träkol och bränd lera.
13. Omstruktureringsarbeten, överlagrar medeltida bebyggelse. Gråbrun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, tegelkross och djurben. Trolig efterreformatorisk datering.
14. Omstruktureringsarbeten, överlagrar medeltida bebyggelse. Gråbrun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, tegelkross och djurben. Trolig efterreformatorisk datering.
15. Omstruktureringsarbeten, överlagrar medeltida bebyggelse och brukande, återfyllning i tidigare sättning eller nedgrävning. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera och djurben. Trolig efterreformatorisk datering.
16. Sentida omstrukturering av ytan. Mörkbrun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös.
17. Sentida omstrukturering av ytan. Mörkbrun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös.
18. Bärlager.

- 19. Bärlager.
- 20. Nedgrävning, ledning.
- 21. Återfyllning i ledningsschakt, humös sand.
- 22. Sentida markarbeten. Omrört kulturlager.
- 23. Bärlager, makadam och sand.
- 24. Asfalt.

Schakt 6:

Schakt 6: Planritning, beskrivning nedan

1. Gul steril sand samt småsten.

5. Gul steril sand med pinnavtryck och stenvtryck.

6. Gul steril sand med pinnavtryck och stenvtryck..

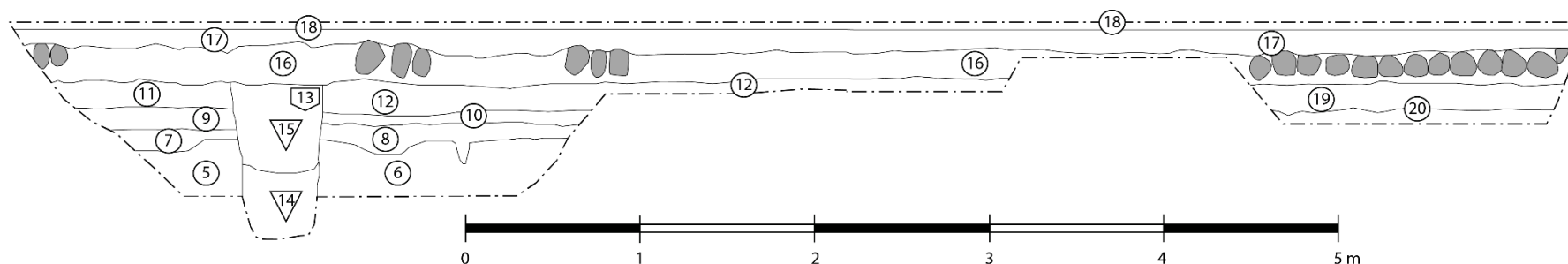
12. Kulturlager, som kan ha odlats, sentida. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera samt porslin.

13. Sentida nedgrävning, ledning.

14. Sentida återfyllning i ledningsschakt.

16. Sentida gårdsplan, kullersten och humös sättsand.

20. Kulturlager, odlat, medeltida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, djurben.

Schakt 6: Sektionsritning, den östra sektionen, beskrivning nedan:

5. Gul steril sand med årderspår, pinnavtryck och stenavtryck.

6. Gul steril sand med pinnavtryck och stenavtryck.

7. Den äldsta markhorisonten, odlad. Årderspår från bruk syns i den sterila botten, kontext 5 och 6. Brun humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, enstaka småsten och djurben.

8. Den äldsta markhorisonten, odlad. Årderspår från bruk syns i den sterila botten, kontext 5 och 6. Brun humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, enstaka småsten och djurben.

9. Kulturlager, odlat, medeltida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, djurben.

10. Kulturlager, odlat, medeltida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, djurben.

11. Kulturlager, som kan ha odlats, sentida. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera samt porslin.

12. Kulturlager, som kan ha odlats, sentida. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera samt porslin.

13. Sentida nedgrävning, ledning.

14. Sentida återfyllning i ledningsschakt, brun humös sand.

15. Sentida återfyllning i ledningsschakt, gul grus.

16. Sentida gårdsplan, kullersten och humös sättsand.

17. Makadam.

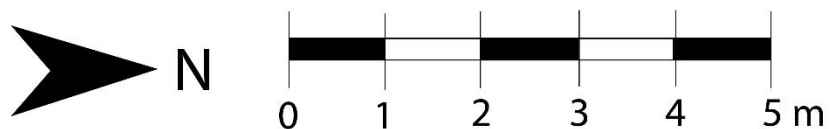
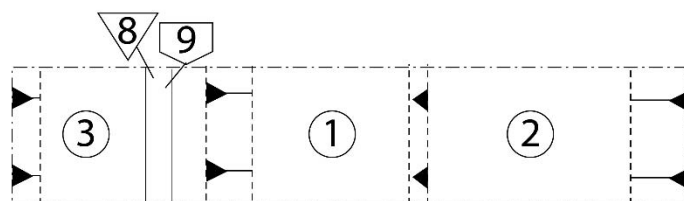
18. Asfalt.

19. Kulturlager, som kan ha odlats, sentida. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera samt porslin.

20. Kulturlager, odlat, medeltida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, bränd lera, djurben.

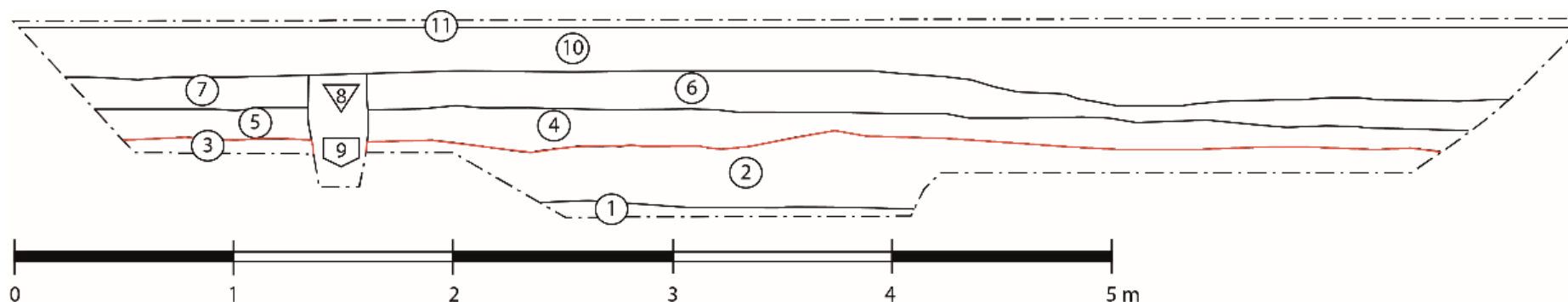
Schakt 7:

Sektionsritning

Schakt 7: Planritning, beskrivning nedan:

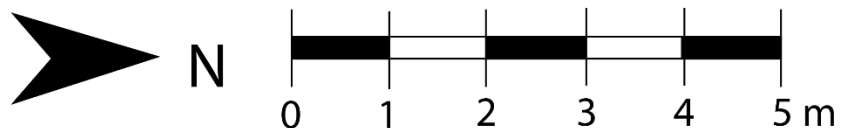
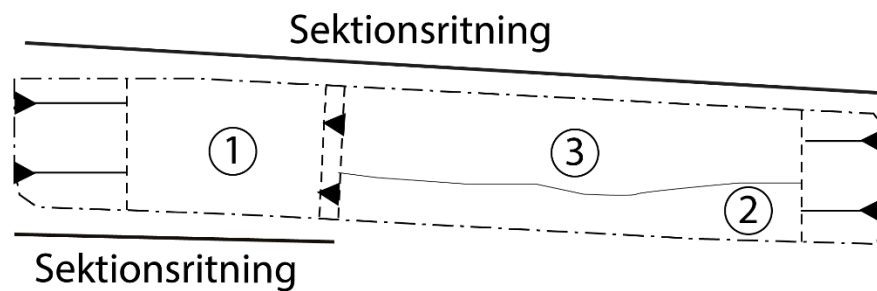
1. Röd steril sand.
2. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
3. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
8. Nedgrävning för kabel, täckt med tegel.
9. Återfyllning i kabelschakt, gul sand.

Schakt 7: Sektionsritning, den västra sektionen, beskrivning nedan:

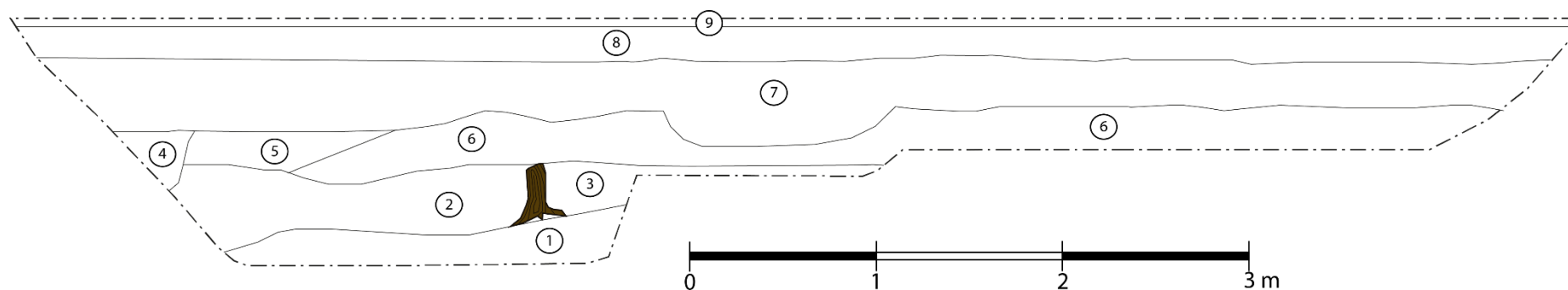
1. Röd steril sand.
2. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
3. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol och bränd lera.
4. Kulturlager utlagt inför omstruktureringar i området, troligen har det även i samband med detta gjorts avröjningar, med sentida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av tegelkross, bränd lera, porslin.
5. Kulturlager utlagt inför omstruktureringar i området, troligen har det även i samband med detta gjorts avröjningar, med sentida datering. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av tegelkross, bränd lera, porslin.
6. Nivelleringslager utlagt inför befintliga byggnader på platsen, bl a för att fylla ut sättningar. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, kalk, tegel och porslin.
7. Nivelleringslager utlagt inför befintliga byggnader på platsen, bl a för att fylla ut sättningar. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, kalk, tegel och porslin.
8. Nedgrävning för kabel, täckt med tegel.
9. Återfyllning i kabelschakt, gul sand.
10. Sentida bärlager, makadam och stenmjöl.
11. Asfalt.

Schakt 8:

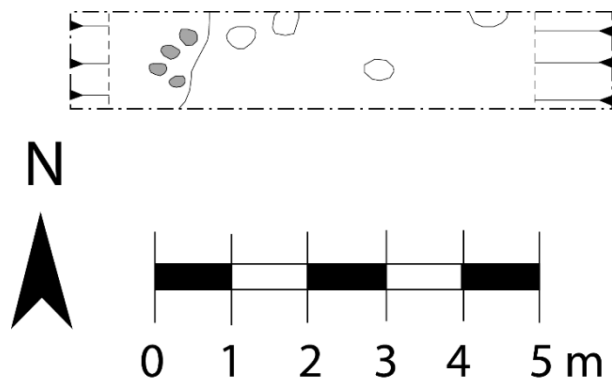
Schakt 8: Planritning, beskrivning nedan:

1. Gul steril sand.
2. Fyllning i nordsydlig orienterad ränna, troligen en gränsmarkering. Materialet bestod av brun, humös sand, med inslag av träkol och bränd lera. Finkorning, torr, mager och lös.
3. Sandlager, antingen översandning eller en medveten utläggning för att få bukt med en sättningsbenägen yta. Gul sand, finkornig, torr, mager och lös.

Schakt 8: Sektionsritning, den västra sektionen, beskrivning nedan:

1. Gul steril sand.
2. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av småsten, träkol, bränd lera, och i botten pinnavtryck. Samma som 3.
3. Äldsta markhorisonten, odlad. Grå, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av småsten, träkol, bränd lera, och i botten pinnavtryck. Samma som 2.
4. Sentida nedgrävning fylld med gul sand, finkornig, torr, mager och lös.
5. Uppfyllning av sättning, i markytan kontext 6. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inga inslag.
6. Sandlager, antingen översandning eller en medveten utläggning för att få bukt med en sättningsbenägen yta. Gul sand, finkornig, torr, mager och lös.
7. Nivelleringslager utlagt inför befintliga byggnader på platsen, bl a för att fylla ut sättningar. Brun, humös sand, finkornig, torr, mager och lös. Inslag av träkol, kalk, tegel och porslin.
8. Bärlager.
9. Asfalt.

Schakt 9:

Schakt 9: Planritning.

Schakt 9 förlades till en trädgård väster om de övriga schakten. Det hade förlagts till den västra utsträckningen av gårdsläge 8. Schaktet grävdes till ca 0,60 m djup, där steril sand påträffades. I botten framkom ett stolphål, och även andra nedgrävningar vilka dock kunde avfärdas då de var fyllda med korkar till läskflaskor. Däröver påträffades endast matjord, inga medeltida kulturlager.

Kv Kryptan 1o och 11, Södra Sandby
Fornlämning Södra Sandby 93:1
Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne
Inventarienummer: 32717

Fynd-nummer	Sakord	Typ	Material	Del	Antal	Vikt	Schakt	Kontext
1	Kärl	Yngre rödgods	Keramik	Mynning-buk	1	4	1	1
2	Kärl	Yngre rödgods	Keramik	Buk	1	3	1	2
3	Kärl	Yngre rödgods	Keramik	Buk	1	1	1	9
4	Kärl	Yngre rödgods	Keramik	Skaft	1	6	1	1
5	Kärl	Yngre rödgods	Keramik	Buk	1	1	1	1
6	Kärl	Rödgods	Keramik	Buk	1	1	2	lösfynd
7	Kärl	Yngre rödgods	Keramik	Buk	1	1	5	16 (plan), 9 (sektion)

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.

I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2015

- 2015:16 Kv Gråbröder 14, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2015:17 Kv Trädgården 8, Lund. Arkeologisk förundersökning 2015. Ivan Balic.
2015:18 Kv Sankt Mårten 28, Lund. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
2015:19 Kv Repslagaren 29 Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Ivan Balic.
2015:20 Borgeby 23:6, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Antikvarisk medverkan 2014. Carita Melchert.
2015:21 Kv Paradis 51, Lund. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2015:22 Vård- och underhållsplan. Ballingstorpsgården och Per Olsgården. 2015. Carita Melchert och Gunilla Gardelin.
2015:23 Glädjen 15, Lund. Antikvarisk medverkan 2012-2015. Carita Melchert.
2015:24 Falsterbo 2:22, fornlämning Falsterbo 15:1, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Kompletterande arkeologisk förundersökning. Ivan Balic och Gertie Ericsson.
2015:25 Färgaren 26, Lund. Stäket. Antikvarisk medverkan 2015. Carita Melchert.
2015:26 Kv Föreningen 2, Lund. Arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning 2015. Krister Kåm Tayanin.
2015:27 Kv Grynmalaren 31 och 33, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson.
2015:28 Kv Domkyrkan 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. Gertie Ericsson.
2015:29 Kv Sankt Mikael 13, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson.
2015:30 Innerstaden 2:1 – Svartbrödersgatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson.
2015:31 Kv Gråbröder 16, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. Gertie Ericsson.
2015:32 Kv Banken 6, fornlämning Dalby 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014-2015. Gertie Ericsson och Aja Guldåker.
2015:33 Klippans pappersbruk, kulturvården i bebyggelsen, Klippans bruk, Klippans kommun, Skåne. Kulturmiljöunderlag 2015. Henrik Borg och Gertie Ericsson.
2015:34 Kv Universitetet 1, Lundagård, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. Gertie Ericsson och Aja Guldåker.
2015:35 Hunehals borg, Hanhals 4:31, fornlämning Hanhals 71:1, Hanhals socken, Kungsbacka kommun, Halland. Forskningsundersökning 2014. Gertie Ericsson.

2016

- 2016:1 Kv Katedralskolan 8, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2015. Krister Kåm Tayanin.
2016:2 Paradis 35, Lunds stad och kommun. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
2016:3 Innerstaden 1:2 – Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
2016:4 Kv Gråbröder 14, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Aja Guldåker.
2016:5 Norra Rörums kyrka, Norra Rörums socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
2016:6 Klörups härads häkte, fönsterrestaurering, Klörup 3:3, Lilla Slågarps socken, Trelleborgs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2016. Henrik Borg
2016:7 Stora Råby 34:37, fornlämning Stora Råby 10:1, Stora Råby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
2016:8 Innerstaden 2:1 – Östra Vallgatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
2016:9 Kv Kryptan 10 och 11, Södra Sandby, fornlämning 93:1, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2016. Gertie Ericsson.

